

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПISKA
до проекту Закону України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу
України щодо удосконалення механізму фінансового забезпечення
збереження культурної спадщини»

1. Обґрунтування необхідності прийняття Закону.

Статтею 24 Закону України «Про охорону культурної спадщини» передбачено зобов'язання власника або уповноваженого ним користувача утримувати пам'ятку в належному стані, своєчасно провадити ремонт, захищати від пошкодження, руйнування або знищення.

Україна на своїх теренах зберегла значну кількість об'єктів нерухомої культурної спадщини, починаючи від стоянки раннього палеоліту у Виноградівського району на Закарпатті, якій близько мільйона років, Кирилівської стоянки в Кисві, якій виповнюється майже 40 тисяч років, до зовсім молодих пам'яток, збудованих тільки у минулому столітті.

На території України знаходиться близько 130 000 об'єктів культурної спадщини, які перебувають на державному обліку, з них – 9562 пам'яток, внесених до Державного реєстру нерухомих пам'яток України (914 пам'яток національного значення та 8648 – місцевого значення) та 6 унікальних культурних об'єктів, включених до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, які мають виняткову загальнолюдську цінність. На державному обліку перебуває близько 65 350 (52%) об'єктів археології, 44 496 (35%) – історії, 1 944 – монументального мистецтва (2%), 13 518 - архітектури та містобудування, 327 - садово-паркового мистецтва; 219 – ландшафтних об'єктів та 92 – об'єкти науки і техніки.

Найбільше пам'яток, внесених до Державного реєстру нерухомих пам'яток України, розташовано в Дніпропетровській (20% всіх пам'яток, внесених до Державного реєстру нерухомих пам'яток України), Автономній Республіці Крим (12%), Одеській області (11%), Харківській (10%) областях, м. Київ (11%). Багаті об'єктами культурної спадщини також Запорізька, Львівська, Черкаська, Чернігівська області. В кожній із цих областей розташовано близько 7% об'єктів культурної спадщини, що перебувають на державному обліку.

З огляду на міжнародні зобов'язання, взяті на себе Україною, та положення статті 54 Конституції України держава має забезпечувати збереження об'єктів, що становлять культурну цінність. Збереження культурної спадщини впливає на формування менталітету нації, стверджує спадкоємність одвічних цінностей і традицій, формує базу для сталого розвитку суспільства. Запорукою піднесення української культури та духовного розвитку суспільства в дусі патріотизму і любові до України є збереження та примноження культурної спадщини, яку ми отримали від попередніх поколінь.

Кожний здобуток культурної спадщини є унікальним, а зникнення будь-якого з них є безповоротною втратою, непоправним збідненням цієї спадщини та всього народу. Кожна країна, на теренах якої розташовані здобутки культурної спадщини, повинна зберігати цю частину спадщини людства і

забезпечити її передачу наступним поколінням. Вивчення культурної спадщини, знання про неї, її захист сприяють взаєморозумінню.

Динаміка фінансування сфери культури за остатковим принципом в останні роки унеможлиблює утримання пам'яток у належному технічному стані, що значно підвищує ризик їх руйнування та знищення.

Програма «Велике будівництво» в культурі передбачає здійснення заходів щодо збереження 150 об'єктів, які розраховано здійснити протягом трьох років.

2. Мета

Метою прийняття законопроекту є створення накопичувального Державного фонду для підтримки збереження об'єктів культурної спадщини.

Проект закону розроблений з метою запобігання руйнуванню та знищенню культурної спадщини шляхом забезпечення механізмів реалізації гарантованого Конституцією захисту нерухомої культурної спадщини, вжиття ефективних заходів задля збереження, популяризації й передачі майбутнім поколінням культурної спадщини.

Зазначена мета досягається шляхом розробки законопроекту, де викладено особливості функціонування Фонду. Законопроект визначає правові, економічні та організаційні засади системи фінансування збереження культурної спадщини, статус державного фонду збереження культурної спадщини, порядок використання коштів цього фонду.

Враховуючи те, що бюджети розвитку місцевих бюджетів не враховують значною мірою потребу у фінансуванні об'єктів культурної спадщини для належного їх збереження, пропонується наповнювати Державний фонд з об'єктів культурної спадщини та повертати кошти до місцевих бюджетів у вигляді реалізації цільових проектів з реставраційних, консерваційних, музеєфікаційних, реабілітаційних, ремонтних, робіт на об'єктах культурної спадщини, розробки та виготовлення облікової документації, науково-проектної документації, науково-дослідної, проектно-кошторисної документації, проектів землеустрою щодо організації і встановлення меж режимоутворюючих об'єктів культурної спадщини.

3. Загальна характеристика і основні положення законопроекту.

Проект Закону передбачає внесення доповнень до Бюджетного кодексу України щодо спрямування коштів, отриманих, від фінансових санкцій за порушення законодавства з питань охорони культурної спадщини, адміністративних штрафів за порушення законодавства про охорону культурної спадщини, від оренди та концесії об'єктів культурної спадщини на забезпечення механізмів реалізації гарантованого Конституцією захисту нерухомої культурної спадщини, вжиття ефективних заходів задля збереження, популяризації й передачі майбутнім поколінням культурної спадщини.

Законопроектом передбачено створення державного фонду охорони культурної спадщини, з метою реалізації заходів щодо реставрації, консервації, музеєфікації, реабілітації, ремонту, пристосування об'єктів культурної

спадщини незалежно від форми власності та розробки та виготовлення: облікової документації, науково-проектної документації, науково-дослідної, проектно-кошторисної документації, проектів землеустрою щодо організації і встановлення меж режимоутворюючих об'єктів культурної спадщини.

Визначені доходи від державного та комунального майна будуть акумулюватися на спеціальному рахунку Фонду, та будуть розподілятися Комісією, утвореною відповідно до затвердженого Кабінетом Міністрів України Порядку оцінки та відбору проектів, за пропорційним принципом.

4. Стан нормативно-правової бази у зазначеній сфері правового регулювання.

Суспільні відносини у цій сфері регулюються наступними нормативно-правовими актами:

Бюджетний кодекс України;

Закон України «Про охорону культурної спадщини».

Реалізація законопроекту можлива разом з прийняттям проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення механізму фінансування збереження культурної спадщини».

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація проекту Закону не потребує додаткових матеріальних та інших витрат з Державного бюджету України. Реалізація буде здійснюватися в межах надходжень від сплати орендних, концесійних платежів з об'єктів культурної спадщини державної та комунальної власності та адміністративних штрафів та фінансових санкцій за порушення законодавства сфері охорони культурної спадщини.

6. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків прийняття Закону.

Прийняття законопроекту забезпечить:

- ефективний захист нерухомої культурної спадщини;
- зниження ризиків руйнування нерухомої культурної спадщини та історичного середовища;
- прийняття проекту акта створить можливість цільового використання коштів для розв'язання проблем збереження культурної спадщини;
- створення сприятливих умов для розвитку туристичного потенціалу регіону та спонукатиме розвиток інфраструктури навколо пам'яток.

Народні депутати України